

CONSILIUL LEGISLATIV

Biroul permanent al Senatului

Sp. 579 / 5.12.2025

Biroul permanent al Senatului

623 / 22.12.2025

AVIZ

referitor la propunerea legislativă Pentru modificarea Legii nr. 287/2009 privind Codul civil

Analizând **propunerea legislativă Pentru modificarea Legii nr. 287/2009 privind Codul civil** (b579/11.11.2025), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr. XXXV/6420/17.11.2025 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D1013/18.11.2025,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, și al art. 29 alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect modificarea art. 375 alin. (2), a art. 376 alin. (5) și a art. 383 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Soluțiile legislative preconizate sunt argumentate în Expunerea de motive prin faptul că „se impune recunoașterea expresă a dreptului fiecărui fost soț de a-și păstra numele dobândit în timpul căsătoriei, independent de consimțământul celuilalt. O asemenea reglementare răspunde exigențelor constituționale privind respectarea vieții private și a demnității umane, garantează autonomia individuală și previne conflictele survenite divorțului, protejând totodată stabilitatea raporturilor sociale și familiale.

În plus, printr-o astfel de soluție, legislația națională se aliniază jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și standardelor

europene în materie de drepturi fundamentale, contribuind la modernizarea și echilibrarea dreptului familiei.”.

2. Prin conținutul său normativ, proiectul face parte din categoria legilor ordinare, iar în aplicarea dispozițiilor art. 75 alin. (1) din Constituția României, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Menționăm că, potrivit prevederilor art. 7 alin. (3¹) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *„Propunerile legislative, proiectele de legi și celelalte proiecte de acte normative vor fi însoțite, în mod obligatoriu, de o evaluare preliminară a impactului noilor reglementări asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”.*

Precizăm că evaluarea preliminară a impactului noilor reglementări asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului reprezintă un set de activități și proceduri realizate cu scopul de a asigura o fundamentare adecvată a inițiativelor legislative, în vederea, atât a evaluării impactului legislației specifice în vigoare la momentul elaborării proiectului de act normativ, cât și a evaluării impactului politicilor publice pe care proiectul de act normativ le implementează.

5. La **partea introductivă a articolului unic**, din punct de vedere al respectării normelor de tehnică legislativă, este necesară reformularea enunțului, astfel:

„Articol unic. - Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:”.

6. Având în vedere faptul că intervențiile legislative sunt exclusiv de natura modificării, iar intenția de modificare este deja exprimată în partea introductivă a articolului unic, este necesară reformularea **părților dispozitive ale pct. 1 - 3**, astfel:

„1. La articolul 375, alineatul (2) va avea următorul cuprins:”;

„2. La articolul 376, alineatul (5) va avea următorul cuprins:”;

„3. Articolul 383 va avea următorul cuprins:”.

7. La **pct. 1**, referitor la soluția legislativă preconizată pentru **art. 375 alin. (2)**, semnalăm că utilizarea sintagmei *„raportul de anchetă socială”* este insuficient de clară, afectând accesibilitatea și

predictibilitatea normei, fiind necesară reformularea corespunzătoare a acesteia, în acord cu intenția de reglementare.

Semnalăm că, în situații similare, în actul de bază, la art. 396 alin. (1), art. 486, art. 496 alin. (3), art. 497 alin. (2), art. 498 alin. (2), art. 499 alin. (4) și art. 508 alin. (2), este utilizată sintagma „*raportul de anchetă psihosocială*”.

8. La **pct. 3**, având în vedere faptul că se preconizează modificarea în întregime a art. 383, este necesară marcarea textelor, în partea de debut, cu abrevierea „**Art. 383**”.

În ceea ce privește soluția legislativă preconizată pentru **art. 383 alin. (1) teza I**, potrivit căreia „*La desfacerea căsătoriei prin divorț, fiecare dintre soți poate alege să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei sau să revină la numele purtat anterior*”, semnalăm că, potrivit prevederilor art. 13 lit. a) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „*Actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care: a) proiectul de act normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune;*”.

În acest sens, semnalăm că soluția legislativă preconizată trebuie corelată cu dispozițiile art. 2 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 323/2003, cu modificările ulterioare, potrivit căruia „*(1) Numele de familie se dobândește prin efectul filiației și se schimbă de drept prin modificarea intervenită în statutul civil al persoanei fizice, în condițiile prevăzute de lege.*”.

Totodată, potrivit prevederilor art. 4 alin. (2) lit. i) teza finală din același act normativ, „*(2) Sunt considerate ca întemeiate cererile de schimbare a numelui în următoarele cazuri: (...) i) când soții au convenit cu ocazia încheierii căsătoriei să poarte numele de familie reunite și ambii solicită schimbarea acestuia pe cale administrativă, optând pentru numele de familie dobândit la naștere de către unul dintre ei ori să revină fiecare la numele avut anterior căsătoriei;*”.

Atributele de identificare ale persoanei fizice sunt stabilite la art. 59 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „**Orice persoană are dreptul la nume, la domiciliu, la reședință, precum și la o stare civilă, dobândite în condițiile legii.**”.

De asemenea, potrivit prevederilor art. 82 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „*Orice persoană are dreptul la numele stabilit sau dobândit, potrivit legii.*”, iar potrivit art. 83 alin. (1) din același act normativ, „*(1) Numele de familie se dobândește prin efectul filiației și poate fi modificat prin efectul schimbării stării civile, în condițiile prevăzute de lege.*”.

Pe de altă parte, precizăm că, *de lege lata*, căsătoria se încheie prin acordul părților, potrivit prevederilor art. 259 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În ceea ce privește numele de familie, art. 282 din Codul civil stabilește că „*Viitorii soți pot conveni să își păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite. De asemenea, un soț poate să își păstreze numele de dinaintea căsătoriei, iar celălalt să poarte numele lor reunite.*”.

Prin aplicarea principiului simetriei în raportul juridic, potrivit adagiului latin, *mutuus consensus, mutuus dissensus*, căsătoria poate fi desfăcută prin divorț¹ care, potrivit prevederilor art. 373 din Codul civil, poate avea loc: a) prin acordul soților, la cererea ambilor soți sau a unuia dintre soți acceptată de celălalt soț; b) atunci când, din cauza unor motive temeinice, raporturile dintre soți sunt grav vătămate și continuarea căsătoriei nu mai este posibilă; c) la cererea unuia dintre soți, după o separare în fapt care a durat cel puțin 2 ani; d) la cererea aceluia dintre soți a cărui stare de sănătate face imposibilă continuarea căsătoriei.

Numele de familie după căsătorie este reglementat de dispozițiile art. 383² din Codul civil.

Apreciem că, pentru o mai bună înțelegere a soluției legislative preconizate, aceasta trebuie să se coreleze cu textele *de lege lata* menționate mai sus și, totodată, să fie argumentată mai clar în

¹ A se vedea art. 259 alin. (6) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

² „(1) La desfacerea căsătoriei prin divorț, soții pot conveni să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei. Instanța ia act de această înțelegere prin hotărârea de divorț.

(2) Pentru motive temeinice, justificate de interesul unuia dintre soți sau de interesul superior al copilului, instanța poate să încuviințeze ca soții să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, chiar în lipsa unei înțelegeri între ei.

(3) Dacă nu a intervenit o înțelegere sau dacă instanța nu a dat încuviințarea, fiecare dintre foștii soți poartă numele dinaintea căsătoriei.”.

Expunerea de motive, inclusiv în ceea ce privește neafectarea unor drepturi nepatrimoniale ale persoanei fizice sau a principiului ocrotirii vieții intime, familiale și private, prevăzut de art. 26 din Constituția României.

În acest sens, precizăm că, în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, respectiv în speța CEDO, secția IV, hotărârea *Ünal Tekeli versus Turcia*, 16 noiembrie 2004, 29865/96, invocată în Expunerea de motive, prin raportare la art. 14 - Interzicerea discriminării și la art. 8 Dreptul la respectarea vieții private și de familie din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950, ratificată prin Legea nr. 30/1994, încheiat la Strasbourg la 24 iunie 2013 și semnat de România la 24 iunie 2013, se menționează că **„Curtea a constatat că obligația impusă prin legea turcă soției de a purta numele soțului este justificată de autoritățile turce prin scopul manifestării unității familiei. Deși este evident că purtarea unui nume comun poate ajuta la atingerea acestui scop, Curtea notează că legislația imensei părți a statelor europene permite și purtarea unor nume diferite fără ca acest fapt să afecteze unitatea familiei. În plus, statul turc a pornit nu demult un lung șir de reforme ale dreptului familiei cu scopul de a asigura egalitatea între bărbat și femeie. Or, o legislație care impune purtarea numelui bărbatului după căsătorie nu poate ajuta acestui scop, iar schimbarea legislației ar fi un pas pe calea acelorași reforme. De aceea, Curtea a considerat că art. 14 a fost violat.”**

Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că **aspectele referitoare la numele și prenumele unei persoane intră sub incidența dreptului la respectarea vieții private³**. Curtea a hotărât că, **în calitate de mijloc de identificare personală și de creare a unei legături cu o familie, numele unei persoane ține de viața sa privată și de familie** și a constatat o încălcare a art. 8. Cu toate acestea, **art. 8 nu garantează un drept necondiționat la schimbarea numelui** și, la reglementarea acestui aspect, statele contractante beneficiază de o marjă largă de apreciere⁴.

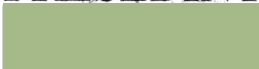
De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că marja de apreciere a statului în acest domeniu este largă, deoarece

³ Cauza Mentzen împotriva Letoniei (dec.), 2004; Henry Kismoun împotriva Franței, 2013.

⁴ Cauza Jacquinet și Embarek Ben Mohamed împotriva Belgiei, 2023, pct. 61-80.

procesul prin care numele de familie și prenumele sunt atribuite, recunoscute și utilizate, este un domeniu în care particularitățile naționale sunt cele mai puternice și în care practic nu există puncte de convergență între normele interne ale statelor: în fiecare stat, utilizarea numelor este influențată de o multitudine de factori de natură istorică, lingvistică, religioasă și culturală⁵.

Precizăm că, *de lege lata*, art. 383 din Codul civil conține garanții concordante cu cele stabilite în jurisprudența menționată *supra*, reglementând la alin. (1) posibilitatea soților de a conveni să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, iar la alin. (2) faptul că, pentru motive temeinice, justificate de interesul unuia dintre soți sau de interesul superior al copilului, instanța poate să încuviințeze ca soții să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, chiar în lipsa unei înțelegeri între ei. În ipoteza în care, la desfacerea căsătoriei prin divorț, nu a intervenit o înțelegere sau dacă instanța nu a dat încuviințarea ca soții să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, la art. 383 alin. (3) este prevăzut că fiecare dintre foștii soți poartă numele dinaintea căsătoriei.

PRESEDINTE

Florin IORDACHE

București
Nr. 990/04.12.2025

⁵ Cauza Ismailzade împotriva Azerbaidjanului, 2024, pct. 33.